

028-20-AŠ-af
Ljubljana, 3. april 2020

Izvedbeni načrt Nacionalnega programa za mladino 2013 – 2022 za leti 2020 in 2021

Komentarji Mladinskega sveta Slovenije

Predlog izvedbenega načrta nacionalnega programa za mladino za leti 2020 in 2021 je bil v javno razpravo poslan v začetku marca 2020, kar pomeni, da njegovo obravnavo lahko pričakujemo v sredini leta na katerega se nanaša. Na tem mestu bi ponovno opozorili na pomen pravočasnega sprejemanja Izvedbenega načrta Nacionalnega programa za mladino (NPM). Po našem mnenju bi morali osnutek Izvedbenega načrta pripraviti in obravnavati najkasneje v mesecu oktobru preteklega leta. To bi omogočilo razpravo in kvalitetnejšo načrtovanje bolj ambicioznih ukrepov, programov in projektov na vseh področjih, ki jih pokriva NPM.

Na splošno lahko rečemo, da Izvedbeni načrt Nacionalnega programa za mladino za leti 2020-2021 vsebuje nekatere izboljšave in na nekaterih področjih ukrepi bolj kot prejšnja leta odgovarjajo trenutnim potrebam mladih.

Še vedno pa je v načrtu premalo ukrepov, ki bi celovito in dolgoročno odgovarjali na cilje Nacionalnega programa za mladino.

Naj izpostavimo še izzive mladih na podeželju, ki so po našem mnenju na vseh področjih premalo naslovljeni. Kljub prizadevanjem in zavezam Slovenije in Evropske unije k razvoju podeželja so razlike med življenjem v mestih in na podeželju še vedno izrazite, kar mlade s podeželja postavlja v še bolj neenak položaj. Oddaljen in neurejen dostop do urbanih središč še dodatno otežuje dostop do kakovostnih zaposlitev in javnih storitev. Kljub dejstvu, da stanovanjska problematika ni tako razsežna na podeželju, se je potrebno zavedati, da mladi rešujejo stanovanjsko vprašanje predvsem z dograditvijo stanovanjskih površin na objektih staršev, kar lahko vodi v slabše osamosvajanje mladih in v povečanje njihovih stisk. Zato je pomembno zagotoviti enake pogoje za mlade v mestih in na podeželju ter ustvariti razmere, ki bodo mladim omogočale dostojno življenje na podeželju.

Želimo pa si tudi, da bi ministrstva in ostale pristojne institucije v prihodnje v večji meri prepoznali mladinske organizacije kot tiste, ki s svojim delovanjem prispevajo k izpolnjevanju ciljev Nacionalnega programa za mladino in jih temu ustrezno tudi opremili s sredstvi in pogoji za delovanje.

V nadaljevanju izpostavljamo pripombe in priporočila vezane na posamezno področje.

IZOBRAŽEVANJE

Cilj 1	Izboljšanje kompetenčne opremljenosti mladih
--------	--

Vzpostavitev celostnega priznavanja neformalnih oblik znanj in izkušenj ter povezovanje formalnega in neformalnega izobraževanja: Na tem področju v letih 2020 in 2021 ni predvidenih ukrepov. Kazalnika: » uvedba statusa mladinskega delavca ali mladinskega voditelja na srednjih šolah in fakultetah (po zgledu statusa športnika, kulturnika)« in »upoštevanje aktivnega sodelovanja v organizacijah v mladinskem sektorju kot del opravljenih obveznih izbirnih vsebin v šolah« ostajata, tako kot do sedaj, nezasledovana.

Leta 2017 je bil v Sloveniji potrjen poklicni standard za mladinskega delavca/-ko, ki omogoča uradno priznavanje strokovnih znanj in spretnosti za mladinskega delavca/-ko, vendar za opravljanje poklica mladinskega delavca ni mogoče pridobiti javno veljavne izobrazbe v formalnem sistemu izobraževanja. Predlagamo, da se program mladinski delavec vzpostavi kot celovit študijski program.

Sistem evidentiranja in dokumentiranja kompetenc študentskega dela je vzpostavljen, vendar še vedno ostaja izziv, kako evidentirati številna neformalno pridobljena znanja, ki jih mladi pridobijo tekom prostovoljskih aktivnosti. Neformalno pridobljena znanja bi morala biti ovrednotena tudi na fakultetah v obliki kreditnih točk.

Zagotovitev pogojev za povečanje deleža mladih, ki končajo študij, ter spodbujanje skrajševanja dobe študija:

Na tem področju se kot ukrep navaja sofinanciranje nadgradnje dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu, katerega cilj je podpreti nadaljnji razvoj in izvajanje dejavnosti kariernih centrov v visokem šolstvu. Pogosto se izpostavlja občutek, da preveč razpršena ponudba kariernih svetovalcev mlade bolj bega, kot pa jim daje jasne usmeritve pri načrtovanju kariere. Mladi imajo ali premalo informacij ali pa jih je toliko, da jih niso sposobni absorbirati. Vprašljiva je tudi sama kvaliteta in uporabnost informacij, ki jih mladi pridobijo preko kariernih svetovalcev.

Preprečevanje zgodnejšega opuščanja izobraževanja pri poklicnem in strokovnem srednješolskem izobraževanju:

Na tem področju se predvideva pilotna uvedba vajeništva in ukrepi za spodbujanje sistema poklicnega izobraževanja. Glede na to, da je bil vajeništvo ukrep, na katerega smo vsi zelo dolgo čakali in da v preteklosti ni prinesel zelenih rezultatov menimo, da bi bilo potrebno okrepiti promocijo vajeništva. Predvsem okrepiti medsektorsko povezovanje in povezovanje z mladinskim sektorjem in ostalimi deležniki, da bi izvedli uspešno promocijo na tem področju ter na ta način v večji meri spodbujali poklicno in strokovno izobraževanje v vajeniški obliki. Iz opisov ukrepov ni mogoče zaznati na kakšne načine se predvideva spodbujanje mladih in noben od ukrepov ne predvideva vključevanja mladinskega sektorja. Na podlagi oteženega dostopa do informacij bi bilo poleg spletnega portala za vajeništvo smiselno organizirati tudi strokovno službo, ki bi nudila pomoč in podporo vsem. Glede na to, da gre pri vajeništvu za pilotni projekt, ki se zaključi leta 2021, pričakujemo, da se bo tudi po zaključenem projektu financiranje izobraževanja v vajeniški obliki nadaljevalo.

Izboljšanje kakovosti izobraževanja na vseh izobraževalnih stopnjah: Prizadevanja na področju usposabljanj visokošolskih učiteljev in strokovnih sodelavcev ter vključevanje uporabe IKT v visokošolski proces in vpeljevanje inovativnih in prožnih oblik poučevanja in učenja v pedagoške študijske programe, ocenjujemo kot pozitivne. Vendar se vsi ti ukrepi na področju izobraževanja nanašajo na visokošolsko raven. Na ravni srednjih šol in osnovnih šol napredka v modernizaciji in digitalizaciji programov in.

Vzpostavitev celovitega sistema vseživljenjske karijerne orientacije za mlade v starosti 15–29 let:

Sofinanciranje dejavnosti kariernih centrov (iz projektov ESS) ne dosega prioritetnega cilja vzpostavitve celovitega sistema vseživljenjske karijerne orientacije. Z razdeljevanjem pristojnosti nad vseživljenjsko karierno orientacijo (med kariernimi centri ZRSZ, regijskimi kariernimi centri, nacionalno koordinacijsko točko VKO, kariernimi centri univerz, itd.), ta postaja vse manj vseživljenjska, mlad človek pa tako ne ve točno, na koga bi se v dani situaciji obrnil. Doseganje cilja je preveč razpršeno med različne deležnike. Razvoj storitev vseživljenjske karijerne orientacije je izjemno pomembno področje, za katerega pa tekom šolskih obveznosti pogosto zmanjka časa. Mladi tako pogosto ne dobijo dovolj informacije, da bi se lahko odločali kam naprej. Poleg razvoja storitev je treba poskrbeti, da bo tekom izobraževalnega procesa dovolj časa, da se mladim lahko pomaga pri kariernih odločitvah. Bolj kot razmah številnih kariernih centrov, bi bilo potrebno vseživljenjsko karierno orientacijo vključiti v izobraževalni sistem od vrtca naprej (seveda prilagojeno starosti) kot del kurikuluma, kar bi tudi preprečevalo pojav osipništva med mladimi. Kot problematično izpostavljamo tudi dejstvo, da se na razpis za izvajanje dejavnosti kariernih centrov organizacije mladinskega sektora niso mogle prijaviti. Razpis bi bilo potrebno prilagoditi na način, da bi dopuščal možnost prijave mladinskih organizacijam, ki opravljajo enake dejavnosti kot karierni centri na mladim bolj prijazen način.

Ohranitev obsega štipendijske politike: Ker so za nekatere mlade z manj priložnostmi štipendije edina možnost dostopa do izobraževanja, je že sam cilj »ohranitev obsega štipendijske politike« dokaj neambiciozno zastavljen. Povečati bi morali štipendiranje za vse skupine. Zagotoviti bi morali stalnost kriterijev za pridobitev štipendij, saj so nekateri kriteriji v zadnjih letih spremenili prepozno, šele z objavo razpisa, kar je nekaterim onemogočilo prijave.

Podeljevanje štipendije Ad Futura naj se spremeni, saj so rezultati znani šele pozno v jeseni, medtem, ko se morajo študenti že vpisati na fakulteto več kot pol leta prej, plačati (del) šolnine in stroške bivanja (vključno z varščino). Sistem jih pušča v negotovosti, saj ne vedo če bodo prejeli štipendijo med tem, ko že podpišejo vse pogodbe.

Podeljevanje Zoisovih štipendij bi moralo potekati vsako leto z novim razpisom za vse prijavitelje, ne le podaljševanje štipendij. S tem bi se dodatno motiviralo upravičence štipendij, da se vsako leto trudijo

Cilj 2	Povečanje mednarodne (študijske) mobilnosti mladih
--------	--

Pri mednarodni mobilnosti mladih imamo kar nekaj programov, ki spodbujajo socialno podjetništvo in ustvarjanje delovnih mest, vendar ukrepi niso namenjeni mladim, ampak primarno zaposlenim v socialnih podjetjih. Če želimo mlade vključiti na trg delovne sile in jim zagotoviti nova kvalitetna delovna mesta, potem morajo biti ukrepi, ki spodbujajo zaposlovanje, namenjeni izključno njim, saj so mladi še vedno med najmanj zaposljivimi skupinami v družbi, hkrati pa so na trgu dela v slabšem položaju kot druge starostne skupine.

Poleg tega bi bilo potrebno pripraviti bolj konsistenten sistem priznavanja v tujini opravljenih predmetov in diplom, saj trenutno študenti izgubijo leto študija ali določene kredite, ker fakulteta v tujini ne ponuja identičnih predmetov. To velja tudi za srednje šole. Na ta način bi mladi po vrnitvi iz tujine v večji meri lahko unovčili pridobljeno znanje in izkušnje, kar bi jih spodbudilo, da se vrnejo nazaj v Slovenijo.

Več pozornosti naj se nameni spodbujanju mobilnosti mladih na podeželju, saj imajo le-ti manj možnosti za mednarodno mobilnost.

ZAPOSLOVANJE IN PODJETNIŠTVO

Cilj 1 Olajšati mladim začetek delovne kariere

Kljub temu, da se je brezposelnost med mladimi v zadnjih letih zmanjšala (posledica tako gospodarske rasti kot manjšega deleža mladih), prehod mladih na trg dela traja vse več časa in postaja vse bolj negotov. Povečale so se prekarne oblike dela – kratkotrajne oblike dela, ki mladim ne omogočajo dostojnega življenja in načrtovanje lastne prihodnosti. Še vedno je na tem področju premalo sistemskih rešitev oziroma jih skorajda ni. Med ukrepi so navedene spodbude za trajno zaposlovanje mladih, vendar na podlagi opisa ni mogoče razbrati na kakšen način se bo spodbujalo stabilne zaposlitve ali so časovno omejene, kakšen je sofinanciran delež delodajalca, kdo bo preverjal varnost zaposlitev ipd.

Izziv ostajajo dolgotrajno brezposelni mladi oziroma mladi, ki imajo številne težave (duševne, družinske, telesne,..) in se zaradi tega težje vključujejo na trg dela. Pri teh mladih bo potrebno vzpostaviti posebne programe za njihovo celovito integracijo v družbo in posledično tudi na trg dela.

Opazamo tudi, da zagotavljanje celovite brezplačne podporne storitve za podjetništvo preko storitve SPOT točk ne ustrezajo potrebam uporabnikov. Več bi morali vlagati v kakovostno svetovanje in usposabljanje kadrov, ki nudijo storitve.

Ukrepe naj se usmeri v spodbujanje oblikovanja kakovostnih delovnih mest na podeželju.

Cilj 2 Izboljšanje kakovosti zaposlitev

Vzpostavitev zgolj regijskih centrov za dostojno delo, brez sistemskih ukrepov, ne bo dovolj za kakovostne zaposlitve. Poleg tega za ozaveščanje o konceptu dostojnega dela skrbijo tisti, ki ustvarjajo nedostojno delo – delodajaci.

Med ukrepi so navedene spodbude za trajno zaposlovanje mladih, vendar na podlagi opisa ni mogoče razbrati na kakšen način se bo spodbujalo stabilne zaposlitve ali so časovno omejene, kakšen je sofinanciran delež delodajalca, kdo bo preverjal varnost zaposlitev ipd.

Predlagamo spremembo zakonodaje, ki bi onemogočala prekarno delo, ki mladim ne omogoča socialne varnosti in v okviru katere mladi pogosto delajo za plačilo, ki je nižje od praga revščine. Vsako delo, ki vsebuje elemente delovnega razmerja, mora postati delo po pogodbi o zaposlitvi za nedoločen čas.

Predvidena sredstva za ukrep vključevanje dolgotrajno brezposelnih mladih v programe javnih del so napram prejšnjima dvema letoma za skoraj polovico manjša. Glede na to, da se pozitivni učinki javnih del kažejo predvsem v prehodu mladih iz pasivnosti v aktivnost, torej v pridobivanje delovnih izkušenj in aktivacije na tem področju, kar pozitivno vpliva na povečanje njihove zaposljivosti, ocenjujemo, da bi bilo potrebno tudi v prihodnjih letih za ta ukrep nameniti vsaj enako sredstev kot se jih je namenjal do sedaj. Hkrati pa bi opozorili, da je potrebno za mlade, ki so bili vključeni v programe javnih del poskrbeti, da bodo tudi po zaključenem programu ostali aktivni na trgu delovne sile.

Cilj 3 Omogočiti lažje usklajevanje poklicnega ter zasebnega in družinskega življenja

Na področju usklajevanja poklicnega in zasebnega oziroma družinskega življenja pozdravljamo spremembe na področju izrabe očetovskega dopusta in starševskega dopusta za posvojitelje. Potrebne bodo še prilagoditve na področju vrtcev sodobnim delovnim urnikom. Pa tudi večje ozaveščanje delodajalcev, da lahek dostop do tehnologije (službeni telefon, elektronska pošta na telefonu) ne pomeni, da mora biti posameznik 24 ur na razpolago, tudi izven delovnega časa. Spodbujati bi bilo potrebno tudi delo od doma, kjer je to mogoče.

BIVANJSKE RAZMERE MLADIH

Cilj 1	Zagotavljanje kapacitet in sistemsko urejena dostopnost stanovanj za mlade
--------	--

Zagotovitev javnih najemnih stanovanj za mlade, ki prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje ni več pilotni projekt, ker je ta potekel v letu 2018. SSRS ga je ocenili pozitivno, zato se s projektom nadaljuje v enakem obsegu. Predlagamo torej, da se ponudba razširi tam, kjer je povpraševanja veliko.

Časovnica pri **izgradnji stanovanjskih skupnosti za mlade** se je močno raztegnila. Pričakujemo, da bo v letu 2021 objekt dokončan in na voljo uporabnikom.

Odstranitev administrativnih ovir in nadzor nad roki za pridobitev dovoljenj **za gradnjo stanovanjskih hiš** za vse tiste, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje. Za gradnjo naj prav tako veljajo vse oblike spodbud, ki so v tem dokumentu navedeni za področje nakupa stanovanja in kreditov.

Za **pridobivanje javnih najemnih stanovanj** je v prvi vrsti potreben velik vložek države in/ali lokalnih skupnosti. V letih opozarjanj na podhranjenost stanovanjskega področja doslej nismo prišli nikamor. Ena od rešitev je lahko tudi razpis za namenska stanovanja za mlade, vendar pa namenski razpisi za mlade pomenijo zgolj to, da bo stanovanj za ostalo populacijo manj.

Najem z možnostjo kasnejšega odkupa bi sicer lahko bil eden najprijaznejših načinov dostopa do stanovanj, predvsem za mlade družine. Za uveljavitev te možnosti je potrebno predhodno spremeniti Zakon o stvarnem premoženju države in lokalnih skupnosti. Z vidika dostopnosti do stanovanj, bi bilo bistveno bolj smiselno prodati stanovanje (če ga država lokalna skupnost že prodaja) nekemu, ki ga potrebuje in ga bo uporabljal za lastno bivanje, namesto prodati stanovanje na prostem trgu (dražbi). Predlagamo, da se v skladu s tem spremeni omenjeni zakon.

Deljeno lastništvo za stanovanje je ponovno podpora pri nakupu, ki se uporablja v omejenem obsegu in je smiselno v občinah, ki in dokler nimajo dovolj javnih najemnih stanovanj.

Zakon o poroštvih Republike Slovenije za stanovanjske kredite je še vedno v pripravi. V obliki, kot je bil poslan v javno razpravo, ne prinaša omembe vrednih prednosti mladim, o čemer smo že izrazili mnenje.

Javna služba za najemniško upravljanje je dobrodošel ukrep in nas zanima, kako daleč so s tem na Stanovanjskem skladu RS. Želimo si, da se bo lahko uveljavil že pred sprejetjem novega stanovanjskega zakona.

Zagotavljanje stanovanj za mlade skozi stanovanjske zadruge je dobrodošel ukrep in nas zanima, kako daleč so s tem na Stanovanjskem skladu RS. Upamo, da se lahko uveljavi že pred sprejetjem novega stanovanjskega zakona.

Kot dodatek k načrtu v okvirih NPM, predlagamo informacijsko platformo, ki bi bila bolj znana in učinkovita kot stanovanjska svetovalnica, in bi predvsem poskušala povezati generacije na stanovanjskem področju.

ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE

Cilj 4	Krepitev pozitivnega duševnega zdravja med mladimi in zmanjševanje umrljivosti zaradi samomora med mladimi
--------	--

Raziskave kažejo, da se mladi vse bolj zavedajo zdravega načina življenja. Povečuje se telesna aktivnost, spreminjajo se prehranske navade, zmanjšuje kajenje in uporaba alkohola med mladimi. Sočasno pa se opaža, da so mladi vse manj zadovoljni s sabo, s svojim življenjem, kar načinja njihovo duševno zdravje. Področje krepitve duševnega zdravja mladih tako postaja vse bolj pomembno in kliče po širšem družbenem odzivu ter opozarjanju na to problematiko. Področje duševnega zdravja je v Sloveniji še vedno premalo naslovljeno in sistemsko urejeno. Posledice slabo obravnavanega in ne reguliranega področja občutijo vse demografske skupine prebivalcev, zlasti pa prizadenejo mlade, ki se ob svojem vstopu v samostojno življenje srečujemo še z mnogimi drugimi izzivi, kot sta iskanje primerne zaposlitve in stanovanja – področji, ki mladim prinašata mnogo negotovosti. V Sloveniji primanjkuje specializacij na področju strok, ki se ukvarjajo z duševnim zdravjem, ter s tem kadra, ki bi bil primerno usposobljen. Leta 2018 je sicer bila sprejeta težko pričakovana Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2028, vendar je njena implementacija trenutno zelo omejena. Zato pozivamo k čimprejšnji zakonski ureditvi področja duševnega zdravja in implementaciji Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja v sodelovanju s stroko, ki bo prinesla zelene rezultate in pozitivne spremembe.

Dodatne aktivnosti za krepitev pozitivnega duševnega zdravja naj se izvaja za tiste mlade, ki so najbolj izključeni (glede na njihovo geografsko oddaljenost, raso, vero, spol in podobno).

Cilj 5 Zagotovitev višje ravni varnosti in zdravja pri delu za mlade delavce

Na tem področju ni predvidenih ukrepov. Glede na povečanje prekarizacije na trgu dela, bi bilo potrebno nasloviti posebne programe za ozaveščanje glede varnosti in zdravja pri delu za mlade delavce predvsem z vidika duševnega zdravja. Prekarne oblike dela, katere so v porastu predvsem med mladimi zlasti, zaradi negotovosti močno vplivajo na slabše duševno zdravje mladih.

Cilj 7 Izboljšanje potovalnih navad med mladimi kot zaveza k trajnostni mobilnosti

Izboljšanje potovalnih navad med mladimi kot zaveza k trajnostni mobilnosti (uporaba javnega potniškega prometa) je področje, za katerega lahko rečemo, da je še vedno zelo slabo urejeno. Rednih linij javnega potniškega prometa je vse manj, predvsem mladi iz oddaljenih krajev težko pridejo do večjih središč, kar vpliva tudi na njihovo socialno izključenost. Sicer se predvideva povečanje subvencioniranega prometa, vendar iz ukrepa ni možno razbrati komu bo ukrep namenjen. Država bi se morala v večji meri zavedati pomena dobro urejenega javnega potniškega prometa tako z vidika trajnostne mobilnosti kot tudi za zagotavljanje pravic vseh mladih do enakih kakovostnih storitev in socialne interakcije. Okrepiti je potrebno linije javnega potniškega prometa in povečati njegovo učinkovitost ter še v letu 2020 uvesti enotno vozovnico. Vozovnice s popustom za mlade, ki spodbujajo prevoz z javnim prometom, so trenutno omejeno na 26. let, kar se v večini primerov prekriva s študenti, ki že imajo subvencionirane vozovnice. Predlagamo enotno vozovnico za vse do 30 let.

Cilj 8 Zmanjševanje vplivov spreminjajočega se okolja na zdravje mladih

V letih 2020 in 2021 prav tako ni predvidenega nobenega ukrepa na področju, ki postaja mladim vse bolj pomembno na področju okolja oziroma spodbujanja trajnostnega načina družbenega delovanja. Država si ne sme privoščiti, da ne bo z nobenim ukrepom (programi, projekti, uvajanje vsebin trajnostnega razvoja v izobraževalni kurikulum) zajela vala mladih v želji po okoljskih spremembah. Zato pričakujemo, da država v letošnjem letu pripravi (skupaj z mladinskimi organizacijami) program dela na področju trajnostnega razvoja med mladimi in predlagamo uvedbo učnih vsebin, vezanih na odgovoren odnos do okolja v šolski kurikulum. Uvajanje učnih vsebin vezanih na odgovoren odnos do okolja, je zagotovo lahko del predmeta državljanska vzgoja.

MLADI IN DRUŽBA TER POMEN MLADINSKEGA SEKTORJA

Cilj 1 Cilj 2	Spodbujanje participacije in zastopanosti mladih žensk in moških Spodbujanje ustanavljanja in razvoja organizacij v mladinskem sektorju, razvoja ključnih področij mladinskega sektorja ter zagotavljanje delovanja neorganizirane mladine
------------------	---

Zasledovanje obeh ciljev se podpira preko javnega poziva za sofinanciranje mladinskega dela. Menimo, da gre za pomemben finančni instrument, ki pa odgovarja predvsem oz. samo 2 cilju "Spodbujanje ustanavljanja in razvoja organizacij v mladinskem sektorju, razvoja ključnih področij mladinskega sektorja ter zagotavljanje delovanja neorganizirane mladine".

V kolikor bi želeli preko javnega poziva za sofinanciranje mladinskega dela prispevati k doseganju cilja prioriteta področja "Spodbujanje participacije in zastopanost mladih žensk in moških", bi morali nameniti na razpisu več sredstev za sofinanciranje

Pozdravljamo razpis za krepitev kompetenc mladih skozi aktivno državljanstvo za večjo zaposljivost, vendar hkrati opozarjamo, da mora biti aktivno državljanstvo del šolskega kurikulumu in samostojen celovit predmet v izvedbo katerega bodo vključene tudi mladinske organizacije.

Cilj 4	Okrepitev segmenta raziskav in analiz na področju mladine
--------	---

Portal Evropske komisije za spremljanje mladinskih politik Youth Wiki: Slovenija spada v skupino držav, ki na nacionalni ravni nima sistemsko urejenega spremljanja položaja mladih. Odsotnost ustreznih analiz in spremljanja položaja mladih tako povzroča, da niso pravilno identificirane potrebe mladih ter nujnost in pomembnost ukrepanja na posameznih področjih. Kot ukrep je za to področje navedena Spletna platforma Youth Wiki, ki pa ne ustreza kazalniku - vzpostavitev enote za raziskovanje mladine.

Naj opozorimo še, da je eden največjih izzivov pri našem delu pridobitev dovolj kakovostnih podatkov za oblikovanje ustreznih ukrepov za lažje in hitrejše osamosvajanje mladih. Raziskav je zelo malo, zato je že NMP predvideval vzpostavitev nacionalne organizacije za raziskovanje mladine, kar je še vedno mrtva črka na papirju. Posebej danes, ko nam fokus pri mladih niso več številke o brezposelnosti, ampak izzivi, ki se težko rangirajo s podatki Statističnega urada, je potreba po taki organizaciji še kako potrebna.

KULTURA, USTVARJALNOST, DEDIŠČINA IN MEDIJI

Cilj 1	Skrb za dostopnost kakovostne kulturne ponudbe in participacijo mladih v kulturi
--------	--

V letu 2018 in 2019 sta Ministrstvo za kulturo in JSKD izvajala projekte za promocijo in vključevanje mladih v kulturo, ki so bili tako s strani sektorja kot ministrstva prepoznani kot uspešni in so pripomogli k doseganju prioriteta cilja. Sprašujemo se zakaj v letih 2020 in 2021 na tem področju ukrepa ni oziroma kako to, da v naslednjih dveh letih ni predvidenega niti enega ukrepa, ki bi krepil participacijo mladih v kulturi in ki bi prispevali k doseganju ciljev na področju kulture, ustvarjalnosti, dediščine in medijev.

Cilj 2	Skrb za pismenost v slovenskem jeziku, drugih maternih jezikih in tujih jezikih ter medijsko pismenost
--------	--

Področje, ki bi ga bilo po našem mnenju nujno potrebno nasloviti, je področje medijske pismenosti. Živimo namreč v času eksplozije novic, pojava t.i. fake-news, in predvsem mladi v vsem tem kaosu informacij ne vedo, kaj je resnično, kaj verjeti, kaj s posamezno informacijo početi. Zato je nujno, da se v skladu z NPM v letošnjem

letu začne priprava akcijskega načrta medijske pismenosti in razprava o uvedbi medijske pismenosti v osnovno in srednješolsko izobraževanje.

Cilj 3 | Kultura in ustvarjalnost sta v družbi prepoznana kot temelja splošne izobrazbe vsakega posameznika

Na področju kulturnega udejstvovanja mladih je za kulturo življenjskega pomena, da je navzoča na vseh šolskih stopnjah in v vsem vzgojno-izobraževalnem procesu, pa tudi, da je otrokom in mladini dostopna v okviru javne kulturne infrastrukture. Prav s kulturo je pri otrocih in mladini najlažje izoblikovati celovito razumevanje sveta in spodbuditi osebno rast. Kakovostna kulturno-umetnostna vzgoja prispeva k razvoju ustvarjalnih in inovativnih potencialov ter h kultiviranju novih generacij kreativnih državljanov in državljanek v dobi zahtevnih tehnoloških sprememb in spremenjenih komunikacijskih praks, s tem pa h kreativnim in inovativnim kapacitetam družbe kot celote. Potencial takšne vzgoje je potrebno izkoristiti pri razvoju in ohranjanju kulturne dediščine in identitete. Ključne kompetence – kulturna zavest in izražanje, digitalna pismenost – so tesno povezane prav s kulturo in ustvarjalnostjo, kar posredno velja tudi za socialne in državljanske kompetence ter samoiniciativnosti in podjetnost. Še posebej se je potrebno zavzemati za razvoj možnosti za kulturno participacijo mladih, da bi se več mladih v svojih lokalnih okoljih odločalo za ustvarjanje kot način kakovostnega preživljanja prostega časa. Cilj mora biti aktivna kultura, saj ljudje in še posebej mladi ne smemo biti zgolj pasivni potrošniki kulturnih dobrin.

Eden največjih izzivov danes so tudi nevarnosti spleta – zasvojenost s spletom, s spletnimi igrami in vpliv družbenih omrežij na življenje mladega človeka. To so teme, ki ne morejo čakati na svojo obravnavo do leta 2023, ko bo nov NPM, ampak moramo nanje odgovoriti že danes (podobno kot se je v NPM uvrstilo dostojno delo). Predlagamo, da se ta ukrep uvrsti v okvir medijske pismenosti, koordinira pa se s preostalimi ministrstvi.

Za morebitna vprašanja ali dodatna pojasnila se lahko obrnete na naslov ana.stromajer@mss.si.

S spoštovanjem,

Anja Fortuna,
predsednica Mladinskega sveta Slovenije
l.r.

